

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань антикорупційної політики

02 вересня 2019 року

Веде засідання голова Комітету КРАСНОСІЛЬСЬКА А.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я пропоную починати. Добре? Дякую дуже.

Доброго ранку всім! Дуже дякую, що ми змогли сьогодні зібрати засідання. Я сподіваюся, ми будемо продовжувати хороші традиції комітету попереднього скликання і по відкритості, і по відповідно неухильному дотриманню процедури.

У нас є кворум. Нас 18 людей за затвердженим складом комітету. Відповідно у нас є кворум – це 9. Нас тут значно більше. Ми можемо починати працювати.

У всіх розданий проект порядку денного засідання комітету. З чого ми маємо почати, то це затвердити рішенням комітету порядок денний. Я пропоную таким чином. У нас сьогодні для розгляду виключно питання антикорупційної експертизи законопроектів про внесення змін до Конституції, їх 7. Я назву: це законопроекти 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1027 і 1028. Оце 8 законопроектів. Є ще на розгляді Верховної Ради законопроект 7203, його ми не розглядаємо, бо на нього висновок антикорупційної експертизи вже є, зроблений комітетом попереднього скликання. Відповідно 7 законопроектів у нас в порядку денному. Якщо ваша ласка, я пропоную одразу встановити, що у нас час засідання – це десь приблизно година. Я думаю, ми маємо впоратися. Гарзд?

Тоді давайте затвердимо проект порядку денного за основу. Хто – за, колеги?

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще раз для протоколу назву всі номери законопроектів, які ми маємо сьогодні розглянути – це 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1027 і 1028. Сім законопроектів у порядку денному для висновків антикорупційної експертизи.

Хто за такий порядок денний, прошу підняти руку і прошу секретаря рахувати. Я так бачу, що одноголосно. Дякую дуже, колеги.

З вашого дозволу я також пропоную встановити для нас регламенти, щоб ми чітко рухались. Я пропоную для представлення законопроекту – до 5 хвилин. По більшості законопроектів я точно вкладуся швидше. І для обговорення регламент виступу до 2 хвилин. Гаразд? Ми маємо це проголосувати? О'кей. Домовилися тоді, так.

Перш ніж ми підемо по... Да, колеги, хто ще хоче щось додати до порядку денного, якісь ще питання? Я одразу скажу, колеги, що ми на середу на 11 годину, як і домовлялися, плануватимемо організаційне засідання, де ми обговоримо і наш календарний план, і питання підкомітетів, розподілу обов'язків між заступниками і так далі. Проект порядку вас сьогодні також буде наданий.

Перш ніж ми почнемо йти по порядку денному, я хочу звернути увагу на те, що предмет нашої антикорупційної експертизи – це дотримання вимог антикорупційного законодавства. Я розумію, що в нас зараз на розгляді законопроекти важливі – це зміни до Конституції. По ним можуть бути питання щодо загальної державотворчої логіки, можуть бути інші юридичні питання. Я би дуже просила, колеги, сьогодні все-таки зосередитися на питаннях дотримання антикорупційного законодавства, а всі решта питань – це питання головного комітету, який в даному випадку Комітет з правової політики. Гаразд? Добре. Проекти висновків по законопроектам, вони також всім надані і роздані. Давайте тоді йти в хронологічному порядку просто по законопроектам.

Отже, законопроект 1013 внесений Президентом України 29 серпня 19-го року, зміни до Конституції України в частині пропозиції виключити,

фактично, адвокатську монополію із Конституції України. В цьому є абсолютний сенс, тому що до адвокатської монополії ми аж ніяк не готові. Це сприймається людьми як обмеження доступу до суду. Не всі розуміють і мають можливість скористатися інструментом безоплатної правової допомоги плюс бюджетні установи і вся та маса органів, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів, просто не мають можливості фізично бюджетних коштів для того, щоб відповідно залучати виключно адвокатів для представництва інтересів цих органів в суді.

Проект висновку антикорупційної експертизи. В проекті акту не виявлено корупціогенних факторів. Тому... Це той проект рішення, який пропонується. Які будуть думки з цього приводу, колеги? Біла кнопка.

_____. Незважаючи на те, що збиралися в достатньо оперативний час, сподіваюся, що це буде скоріше виняток з правил ніж правило. Вдалося отримати експертизу провідних громадських організацій в цій сфері. І інститут законодавчих ідей, і Transparency International Україна, центр протидії корупції даний законопроект вважають позитивним і теж не бачать жодних корупційних висновків. Тому пропозиція підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще якісь думки, колеги?

Да, тому я пропоную поставити на голосування проект висновку за результатами антикорупційної експертизи законопроекту 1013 про внесення змін до Конституції відповідно до того проекту рішення, який наданий.

Хто – за, колеги? Раз, два, три, чотири, п'ять, шість. Зафіксує секретар, да?

_____. Одноголосно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, не одноголосно. Тут було одне – утримались. Да, прошу секретаря зафіксувати.

_____. 16 – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто – проти, колеги?

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. І один утримався. Дякую дуже. Дякую, колеги.

Тоді рухаємося далі. Наступний законопроект – це законопроект 1014, так само внесений Президентом України, так само 29 серпня 19-го року.

Законопроект складається із двох, фактично, блоків норм. Перша норма – це пропозиція включити до повноважень Президента України конституційних повноважень право призначати і звільняти в порядку, визначеному законом, директора Національного антикорупційного бюро та директора Державного бюро розслідувань.

Передісторія цієї норми така, що, фактично, керівники... керівник антикорупційного бюро був призначений Президентом України без відповідних конституційних повноважень. І для того, щоб виправити цю ситуацію і не опинитися за ще якусь кількість років в ситуації, коли Конституційний Суд визнає весь орган і всю його роботу неконституційною, необхідно до Конституції таки додати це повноваження Президента України. Це одна частина норми.

І друга частина норми. Пропонується надати Президенту України право утворювати незалежні регуляторні органи, що здійснюють державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання в окремих сферах, і так само надати Президенту право призначати на посади та звільняти з посад членів таких органів у порядку, визначеному законами України. Так само ця норма має передісторію. Я думаю, що всі знають ситуацію з НКРЕКП, Комісія з регулювання енергетики і комунальних послуг, яка фактично вже була визнана

Конституційним Судом неконституційною якраз через колізію між нормою закону і відповідно Конституцією України. Це потрібно виправити.

Відповідно доцільність в законопроекті однозначно є, але є також до законопроекту певне зауваження. З одного боку, ми бачимо, що проект відповідає вимогам суто антикорупційного законодавства, у вузькому розумінні антикорупційного законодавства. Але з іншого боку, не зовсім зрозуміло, про який перелік незалежних антикорупційних, ой, незалежних, перепрошую, регуляторних органів ідеться. І з точки зору антикорупційної власне експертизи, бракує чіткої вказівки на те, що ці органи створюються в порядку, визначеному законом, відповідно як і всі решта органів.

Тому пропозиція щодо рішення така: визначити, що проект акту відповідає вимогам антикорупційного законодавства, але водночас дати пропозиції визначити, про які саме незалежні антикорупційні органи йдеться, хоча б встановити їх перелік. Станом на зараз зрозуміло, що це точно НКРЕКП, це, можливо, Комісія по цінним паперам і фондовому ринку, можливо, ще щось. Але було би добре, щоб в Конституції ми не гадали, що саме мається на увазі, а чітко знали.

І так само дати пропозицію визначити, що такі органи створюються Президентом в порядку, визначеному законом.

Які будуть думки з цього приводу, колеги?

СЮМАР В.П. Дякую, шановна пані голово.

Дякую за те, що ви звернули увагу на таку річ як створення незалежних регуляторних органів, що, в принципі, не притаманно, які мають регулювати господарчу діяльність, що, в принципі, не притаманно повноваженням Президента України, визначених Конституцією України нинішньою.

Ми дійсно пам'ятаємо історію з НКРЕКП. І я хотіла би наголосити, що в попередньому скликанні право Президента призначати членів НКРЕКП було скасовано. І я вважаю, це було серйозним поступом на шляху в тому числі і для зняття корупційних ризиків. Оскільки втручання Президента в

господарчу діяльність знову ж таки суперечить тому принципу розподілу гілок влади, який сьогодні закріплений Конституцією України.

Ми, фактично, бачимо, що головою виконавчої гілки влади сьогодні є уряд України, і, очевидно, уряд, який призначається парламентом в парламентсько-президентській моделі, мав би створювати регуляторні органи і призначати його членів. Я вважаю, що ця норма містить суттєві корупціогенні ризики. І, відповідно, визнавати її такою, що ризиків немає, мені здається, це не зовсім точне формулювання. Хоча я погоджуюся з тим, що необхідно зазначити, що якщо Президент хоче створювати такі органи, необхідне обґрунтування і необхідний чіткий їхній перелік.

Що стосується позиції по НАБУ і по ДБР. Теж ми дуже добре пам'ятаємо цю історію і ми з вами були всі тут, я думаю, багато людей дотичних до творення цих незалежних антикорупційних органів, і треба розуміти, що головною метою створення цих структур була їхня незалежність. Наскільки це вийшло питання дискусійне, особливо в контексті ДБР, очевидно, право Президента призначати главу ДБР ми маємо зафіксувати у Конституції України, бо це не входить в перелік його повноважень. Але я вважаю, що тут є ризик, який є у фразі "у визначеному законами України". Оскільки тут би, варто було наголосити "зі збереження незалежних конкурсів". Це моя абсолютна позиція, оскільки ключовим досягненням це було призначення керівництва цих структур на незалежних конкурсах, що стосується, до речі, і Антикорупційного суду, за що було дуже довго і багато боротьби, хто буде в цих органах.

Тому я вношу таку пропозицію все-таки це зафіксувати, оскільки закон потребує лише 226 голосів, і він може бути змінений, і ми можемо отримати ситуацію, яка позбавлятиме повної незалежності НАБУ і ДБР і навпаки залежності від однієї фігури, яка при цьому не є головою виконавчої влади в країні. Тому прошу зафіксувати це як пропозицію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, які ще думки? Давайте вислухаємо всіх.

_____. В контексті виступу колеги попереднього щодо ДБР я хотіла додати, що відповідно до Закону "Про Державне бюро розслідування" Державна бюро є центральним органом виконавчої влади. У нас в Конституції є положення, що керівником центрального органу виконавчої влади за поданням Прем'єр-міністра призначає Кабінет Міністрів. Тобто тут ми бачимо колізію, бо одночасно пропонується Президенту надати таке право і тим самим воно залишається за Кабінетом Міністрів.

Відповідно до методології проведення антикорупційної експертизи, якщо є такі колізії, то проект акту вважається таким, що містить корупціогенні фактори. Тому якщо рішення комітету буде, що він не містить, у мене буде окрема думка, я буду утримуватись.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я би з вашого дозволу хотіла звернути увагу на формулювання пункту 11-1, який пропонується додати до статті 106 Конституції України, формулювання таке: "Президент утворює відповідно до закону Національне антикорупційне бюро України, (кома) призначає на посади та звільняє з посад в порядку, визначеними законами України, Директора Національного антикорупційного бюро та Директора Державного бюро розслідувань". Тобто по цій нормі Президент Державне бюро розслідувань не створює, він створює Національне антикорупційне бюро, (кома). Далі наступна частина норми вона про призначення вже, а не про створення і там йдеться тільки про призначення відповідно.

Дякую.

_____. Я маю на увазі, Державне бюро розслідувань є центральним органом виконавчої влади. Згідно з пунктом 9.2 частини першої статті 116 Конституції саме Кабінет Міністрів призначає на посаду та

звільняє з посади за поданням Прем'єр-міністра керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів. Тобто, фактично, Конституцією визначено повноваження Кабміну призначати керівників органів центральної виконавчої влади.

_____. Повністю підтримую коментар колеги.

_____. Я лише додам, що це, дійсно, колізія створює втручання Президента у виконавчу гілку влади. Можливість втручання.

_____. І взагалі Закон України про виконавчу владу він не розглядає призначення Президента як людину, яка може назначати органи виконавчої влади.

СЮМАР В.П. Дуже перепрошую. Я би все-таки хотіла звернутися до колег, щоб у нас пані голова надавала слово, по-перше, і це буде правильно.

А, по-друге, все ж таки я вношу пропозицію все-таки визнати цей проект закону таким, який містить корупціогенні ризики. Зважаючи на ці всі пункти, які були сказані, із пропозиціями внести про збереження конкурсів і внести ту пропозицію, яка вже виписана в рішенні, щодо переліку... чіткого переліку незалежних регуляторних органів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав.

ЮРЧИШИН Я.Р. Так, дякую.

Не зовсім можу погодитися, власне, з зауваженням до 11 пункт 1. Фактично відсилення до законів і зберігає, власне, незалежність конкурсів, від нас як депутатів буде залежати, чи ми збережемо цю позицію. Тобто в

даному формулюванні, я думаю, цілком цей пункт не містить корупціогенних факторів.

Але в той же час погоджуюся з колегами стосовно 12-1, оскільки відсутність переліку суттєво розширяє повноваження Президента, фактично, не обмежує його і не містить переліку. Ну, тобто адміністративна процедура не є визначеною, це справді є корупціогенним фактором. Тому підтримую про те, що, власне, як альтернативний варіант це таки визнати даний законопроект як такий, що містить корупціогенні фактори.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

Колеги, ще якісь думки з цього приводу? Добре.

Я, з вашого дозволу, трошки підсумую пропозиції. Перша була щодо того, щоб передбачити конкурсні... ще раз підкреслити в Конституції України, що на конкурсних засадах відповідно до законодавства України призначається Директор Антикорупційного бюро і Директор Державного бюро розслідувань. Я просто наголошу, що у відповідних законах про Національне корупційне бюро і про Державне бюро розслідувань вже передбачений цей конкурсний порядок. Але ми можемо йти, наприклад, за аналогією з тією ж нормою Конституції, яка передбачає на конкурсному порядку... в конкурсному порядку добір суддів, і, відповідно, ми можемо ще раз це у нашому висновку підкреслити, звернувши увагу на те, що законом це вже передбачено. І це практика, яка, безумовно, має бути збережена.

Друге питання було щодо призначення керівника ДБР. Справді, відповідно до Закону "Про Державне бюро розслідувань" передбачено, що Кабінет Міністрів призначає... створює, я перепрошую, створює Державне бюро розслідувань як центральний орган виконавчої влади з правоохоронними функціями Кабінет Міністрів. Відповідно тут справді є певна колізія. Ми можемо в нашому висновку звернути увагу на те, що необхідно тоді, ну, фактично цю колізію вирішити і врегулювати.

Ще якісь були з цього приводу думки, колеги? *(Шум у залі)* Я це вже зачитала – про "уточнити".

По цим двом пропозиціям, колеги, давайте визначатися, по цим двом пропозиціям: додати, точніше, зафіксувати в нашому висновку пропозицію все-таки передбачити, чи мають бути проведені конкурси, і підкреслити певну колізію із Законом "Про Державне бюро розслідувань".

Я тоді ставлю це питання про врахування цих двох пропозицій на голосування. Колеги, прошу визначатися.

Хто – за? *(Шум у залі)* Ні-ні, ми говоримо зараз про ці. Давайте просто по пунктах рухатися, про ці дві пропозиції: перше – підкреслити, що на конкурсних засадах у порядку, визначеному законом, мають призначатися керівники органів; і друге – це звернути у нашому висновку увагу на те, що Державне бюро розслідувань як центральний орган виконавчої влади зараз за законом створюється Кабінетом Міністрів. *(Шум у залі)* Це вже є в проекті висновку, ми не маємо це голосувати.

Галина. *(Шум у залі)* Да! Я перепрошую, Галина ще...

ЯНЧЕНКО Г.І. В мене є питання. Я би хотіла, щоб ми все ж таки підсумували те, який висновок ми будемо презентувати під час пленарного засідання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я би просила, якщо можна, спочатку з цими двома рекомендаціями, які не викликають дискусій, визначитися, і далі рухатися по решті.

Тому повторюю, колеги, ми зараз... я виношу на голосування питання про врахування в нашому висновку двох пропозицій: щодо конкурсних засад призначення керівників органів і щодо того, щоби звернути увагу на певну колізію із Законом "Про Державне бюро розслідувань", яка зараз відповідно закладається за цією нормою Конституції.

Хто – за, колеги? *(Шум у залі)* Всі – за. Проти? Утримався? Я так розумію, нікого. Це рішення одноголосне.

Далі, колеги...

_____. 18.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 18. Якщо одноголосно, то це 18. Да, ми тут зараз у повному складі комітету. Дякую дуже.

Да, колеги, тепер була пропозиція все-таки визначити в проекті нашого висновку, що законопроект містить суттєві корупційні ризики. Які ще будуть думки з цього приводу?

_____. Насправді, суттєві – несуттєві, значення немає, це оціночне судження. Просто: містить корупційні ризики.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Колеги, ми можемо відповідно очевидно або визнати, що такі ризики в законопроекті Президента є, або, відповідно, лишити формулювання так, як воно зараз є в проекті висновку, а саме: визначити... *(Шум у залі)* Да, ну з урахуванням тих пропозицій, які були висловлені. Отже, колеги, два варіанти. Перший – або додати "корупційні ризики", другий – це лишити формулювання, так як воно зараз є в проекті висновку. Я говорю про частину проекту висновку в цьому формулюванні, в якому визначити, що проект відповідає вимогам корупційного законодавства в вузькому сенсі... Перепрошую, вибачте, будь ласка. Вибачте. І відповідно далі рухатися по тих пропозиціях, які ми обговорили, які вже є в проекті висновку.

Я перепрошу. Олексій, да.

_____. Якщо у випадку, в одному, в іншому випадку які будуть далі наслідки по процедурі? Якщо ми визнаємо його таким, що

містить корупційні ризики, то на доопрацювання відправляється? *(Загальна дискусія)*

СЮМАР В.П. Дозвольте. Дивіться, нелогічно, колеги, визнавати таким, що не містить антикорупційних ризиків, якщо ми ставимо, вже з вами проголосували за зауваження, тому що ці зауваження якраз покликані зняти ці корупційні ризики, я наголошую. Тому логічно, що зараз пропозиція є такою: визнати таким, що має корупційні ризики і відповідно після того, як наші пропозиції будуть схвалені залом Ради, ми надаємо фахову професійну експертизу. Тому, відповідно, ці ризики знімаються і законопроект був визнаний таким, що це... Ми ж розуміємо, що він піде в зал і 300 голосів оці норми у нас все одно не наберуть.

Тому давайте будемо все-таки фахово підходити до цього питання, незалежно від політичної позиції і розуміти, що логіка повинна бути присутня тут. Тому я вважаю, що тут єдине можливе: після того, як ми проголосували низку зауважень, це містить... Саме тому ми це і зробили. Тому законопроект містить корупційні ризики. Суттєві-несуттєві – абсолютно погоджуюся, це чисто оціночне судження, його не потрібно навіть ставити на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена.

МОШЕНЕЦЬ О.В. Дуже вдячна всім колегам за висновки, пропозиції. В мене така пропозиція: визнати законопроект таким, який має серйозні зауваження. І таким чином, можливо, це буде певне компромісне рішення, і ми прийдемо до загального...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Ярослав.

ЮРЧИШИН Я.Р. Насправді якщо читати висновок, пропонуваний комітету, це і є та пропозиція, яку ви зараз, пані Олено, озвучили. Тому що дається висновок, що ніби не містить, але при цьому є ряд зауважень. У принципі, зважаючи, що ми даємо лише антикорупційну експертизу, ми не можемо, тобто виходити, ми не можемо там формулювати: там містить зауваження. Ми маємо сказати, чи відповідає, чи не відповідає.

В даному випадку я погоджуюсь з тим, що якщо проаналізувати навіть висновок комітету, то не зовсім логічно виглядає відсутність корупційних ризиків.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ми обмінялися думками, дякую дуже.

Я тоді поставлю на голосування наступну пропозицію: за результатами експертизи з урахуванням тих пропозицій, які ми обговорили, визначити в нашому проекті висновку, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства, але містить корупційні ризики. Я правильно розумію пропозицію? Ні, колеги, ми маємо дати відповідь на два питання: чи він відповідає вимогам антикорупційного законодавства, бо це пряме завдання для нас із Регламенту... *(Шум у залі)*

_____. Як він може відповідати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, антикорупційне законодавство у вузькому розумінні – це Закон України "Про запобігання корупції". І Закон України "Про запобігання корупції", так сталося, цей законопроект справді відповідає. Тобто ми два висновки, два фактично рішення ухвалюємо: щодо відповідності антикорупційному законодавству і – це ширше питання – щодо корупційних ризиків.

Відповідно пропозиція така, що ми фіксуємо, що законопроект відповідає антикорупційному законодавству, в той же час містить корупційні ризики.

Добре, колеги, тоді це питання на голосування. Хто – за? Добре. Колеги, всі – за, тоді на цьому відповідно питання закрите.

Ми фіксуємо в нашому проекті висновку, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства, але містить корупційні ризики. Далі по тексту пропозиції до того, що ми маємо відобразити в проекті висновку, ми вже проголосували.

Ярославе, в тебе щось?

ЮРЧИШИН Я.Р. В мене тільки зауваження по процедурі, для того, щоб було зафіксовано, що ніхто не утримався, ніхто не проти. Це краще ставити на голосування і оголошувати, тому що зараз в нас все добре, все нормально працює, якщо будуть якісь непорозуміння, будуть звертатися до стенограми. І тому в даному випадку я би просив...

_____. *(Не чути)*

ЮРЧИШИН Я.Р. Ні, я погоджуюся. Я просив би просто головуючого ставити на голосування. Це займе трошки, небагато часу, але захистить нашу роботу на перспективу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Колеги, про всяк випадок, про всяк випадок давайте все-таки проголосуємо, хто проти пропозиції передбачити, включити в наш висновок формулювання "законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства, але містить корупційні ризики". Хто – проти? Нікого.

_____. Проти – відсутні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто – утримався? Ніхто не утримався. Тоді це рішення... Перепрошую, на цьому в нас, в принципі, із цим законопроектом все, колеги.

Тоді я пропоную рухатися далі. Законопроект 1015 так само внесений Президентом України, так само 29 серпня 2019 року. Законопроект зводиться до того, що в статтю 93 Конституції України пропонується в перелік суб'єктів, які мають право законодавчої ініціативи, додати народ України.

Я думаю, що в цьому законопроекті навряд чи є щось, що стосується суворо антикорупційного законодавства і знову ж таки, колеги, закликаю всю дискусію щодо доцільності чи недоцільності цього рішення відповідно вести на Комітеті з питань правової політики.

Отже, проект висновку антикорупційної експертизи щодо законопроекту 1015 пропонується в наступній редакції – визнати, що в проекті акта не виявлено корупціогенних факторів і що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства.

Хтось хоче висловитись з цього приводу? Вікторія, будь ласка.

СЮМАР В.П. Дякую.

Винятково для фіксації політичної позиції вважаю цю ініціативу чисто популістською, невизначеною, нерегламентованою, незрозумілою стосовно її реалізації. Очевидно, що це не стосується антикорупційної ініціативи. Але все ж таки, зважаючи на подальші наші ініціативи, які ми з вами будемо розглядати, де фактично скасовується право таємного голосування, введення таких речей, ну, як на мене, ну, є таким, знаєте, певною мірою правовим нігілізмом, виглядає як таке. Просто прошу зафіксувати це як окрему думку від політичної позиції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, Вікторія.

Олексій.

_____. Також в якості політичної позиції як людина, яка займалась вивченням міжнародного досвіду щодо права законодавчої ініціативи народу, ці норми діють і в Швейцарії, і в деяких землях Німеччини, і США. Тому це загальносвітова практика, коли не тільки виноситься законопроект на референдум шляхом...

_____. *(Не чути)*

_____. Виносяться. А ще і приймаються в деяких країнах на референдумах. Тому це якраз наближення української практики до міжнародного досвіду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, дякую дуже.

Ярославе, політична заява чи по суті експертизи?

ЮРЧИШИН Я.Р. Я б хотів зазначити по суті експертизи. Насправді повністю погоджуюся, що з точки зору корупційних ризиків дана ініціатива є адекватною, зауважень немає. Але насправді, власне, в самому пункті не зазначені організаційні моменти, тобто яким чином буде здійснюватися така ініціатива, що на перспективу насправді може створити певні ризики як інституційні, так і корупційні. Тут немає підстав говорити про можливі корупційні ризики, як в попередньому висновку. Але, якщо у нас є можливість додати зауваження про те, що потрібне чітке визначення, що ми маємо на увазі "народ", тобто громадяни України. Бо в даному випадку апартеїди, біженці чи в даному випадку чи вони мають. Тому що, якщо посилатись до Швейцарії чи до Сполучених Штатів, там право ініціативи мають громадяни країни, у нас тут народ. Тобто дуже нечітке визначення.

І друге. Потреба законодавчого забезпечення цієї процедури. Тому як здійснюють депутати, як здійснює Президент, як здійснює Кабінет Міністрів ми знаємо, як буде здійснювати, я сподіваюсь, громадяни України на даний момент немає.

Тому я б, в принципі, додав би просто в форматі пропозиції, і це не лише позиція, власне, нашої фракції "Голос", а і громадських організацій, зокрема Інституту законодавчих ідей, про те, що потребує законодавчого визначення, що ми маємо на увазі під словом "народ", і як буде здійснюватися ця ініціатива.

Загалом ініціатива, скажімо так, дискусійна. Тому що в Білорусі народ теж має право, і жодного разу за всю історію існування Білоруської Республіки не скористався такою ініціативою. Але це було політичне зауваження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, Ярославе.

Я би хотіла звернути увагу на формулювання норми, яка пропонується, стаття 93 частина перша сформульована наступним чином: "Право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить народу, (кома) Президентові України, Кабінету Міністрів України, народним депутатам України..." і далі додається "та реалізується ними у випадках і порядку, визначених Конституцією України і законами України". Що фактично означає, що право законодавчої ініціативи народу, так само має бути в подальшому визначено його порядок здійснення, випадки і так далі мають бути визначені законами України, в яких відповідно і має бути реалізована ця пропозиція.

Тому я вважаю, що зняти цей ризик тим, що норма прямо передбачає необхідність окремим законом визначити порядок і випадки, в яких відповідно це право законодавчої ініціативи народом реалізується.

Чи є ще якісь думки з цього приводу, колеги?

_____ . І додаючи до цього, і також надати дуже чітке визначення самого терміну "народ".

СЮМАР В.П. Громадяни України. Це правда, буде більш адекватно.

_____ . Або змінити на "громадяни України".

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що ми можемо зробити, колеги, я пропоную тоді наступним чином зробити. Ми фіксуємо в нашому висновку за результатами антикорупційної експертизи, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства, не містить корупційних ризиків. І в той же час ми в якості пропозиції від комітету звертаємо увагу на необхідність більш чіткого визначення поняття "народ", хоча насправді в Конституції України поняття "народ" вживається якраз без додаткового визначення. Але ми можемо це в якості пропозиції нашої зафіксувати.

Я тоді на голосування ставлю цю пропозицію. Ми за результатами антикорупційної експертизи визначаємо, що законопроект 1015 відповідає вимогам антикорупційного законодавства, не містить корупційних ризиків. І в той же час даємо в якості пропозицій, точніше, орієнтуємо головний комітет на те, що ми вважаємо за доцільне визначити поняття "народ".

Прошу? Ну, тут про процедуру якраз визначено: у випадках і в порядку, визначених Конституцією і законами України. Це формулювання норми, яку пропонується додати в Конституцію: "Конституцією і законами України". Тобто все одно має бути "народ". Я звертаю увагу просто на те, що ця пропозиція цілком слухна – визначити процедуру і випадки – вона вже врахована в тексті норми, яку ми зараз обговорюємо.

_____ . Я хотів би зауважити як ініціатор, власне, визначення процедури. Справді, якщо прочитати пропоновану редакцію,

вказується, що це має відбуватися відповідно до Конституції та законів України. Тому дана пропозиція знімається, вона не є коректною. В даному випадку лише потрібно визначити, більш чітко деталізувати. Тому що в Конституції, де звертається народ, народ не має законодавчої ініціативи. Тут в даному випадку це буде коректніше написати, що ми маємо на увазі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

Тоді, колеги, я повторю пропозицію. І ставлю на голосування пропозицію за результатами антикорупційної експертизи законопроекту 1015 визначити, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства, не містить корупційних ризиків. Але в той же час ми пропонуємо в нормі визначити поняття "народ". Добре, колеги.

Хто – за? Одноголосно. Щоб дотриматися процедури. Хто – утримався? Ніхто. Хто – проти? Дякую.

Тоді ми рухаємося далі. Законопроект 1016. Законопроект 1016 так само внесений Президентом України від 29 серпня 2019 року. Зводиться до пропозиції: для здійснення парламентського контролю за дотриманням Конституції України і законів України Верховній Раді надати можливість призначати уповноважених Верховної Ради України, підкреслю, правовий статус яких має визначатися окремими законами.

Проект висновку. За результатами антикорупційної експертизи звертає нашу увагу на те, що в проекті акту не виявлено корупціогенних факторів і, відповідно, вимогам антикорупційного законодавства він також відповідає. Я не бачу підстав не погоджуватися із цим проектом висновку.

Але, які будуть думки з цього приводу, колеги?

СЮМАР В.П. Ви знаєте, я, дуже мені цікаво взагалі причини внесення таких змін. Тому що це виглядає так, що депутат, повноваження якого закріплені Законом України про статус народного депутата, і передбачають

неймовірну велику кількість зобов'язань щодо виборців. Тобто робота депутата не зводиться до натискання кнопок в залі. Я хочу, щоб це ми всі добре усвідомлювали і щоб це усвідомлювали громадяни України. Оскільки переважно все-таки це робота в комітетах, це ознайомлення виборців з особливостями цієї роботи. А це, зокрема, наприклад, передбачає написання статей. Мене дуже турбує норма про те, що у разі порушення вимог щодо несумісності депутатського мандату з іншими видами діяльності і все. (Крапка). Відсутності народного депутата без поважних причин на третині засідання це є причиною позбавлення мандату.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я перепрошую, Вікторія, це інший законопроект. Це наступний законопроект, Вікторія.

СЮМАР В.П. Перепрошую. Що кому болить, знаєте. Статті забороняють писати. Вибачте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Колеги, ще якісь думки з приводу законопроекту 1016 про можливість Верховної Ради призначати уповноважених Верховної Ради України?

_____. Справді, немає корупційних ризиків в прямому розумінні цього слова. Але в той же час, якщо читати пояснювальну записку, то вказується, що головною ініціативою це є відстоювання прав людини. В даному випадку, власне, ці повноваження є вже в Уповноваженого з прав людини і відповідно в судовій гілці влади, тобто тут можливе дублювання функцій. Дублювання функцій це є певний потенційний корупційний ризик і є нечіткість положень, тобто ми насправді не знаємо. Я розумію, що, скоріше за все, ініціатива покликана в результаті дискусії Уповноваженого з питань ветеранів, про які довго йшлося. Але знову ж таки так само, як немає переліку, що може створювати Президент. Тут недоцільно говорити про

корупційні ризики, доцільно говорити про, скажемо так, знову ж таки не дуже чіткість, розмитість, власне, формулювання. Тому величезне прохання, в тих, у кого більша комунікація з правом законодавчої ініціативи, тобто з Офісом Президента, все-таки працювати над чіткістю. В даному випадку підтримую відсутність корупційних ризиків, але хотів би зазначити ці зауваження просто для стенограми.

Я розумію, але ініціатор питання, власне, Президент, тому в даному випадку Верховна Рада буде визначати, але Президент дає Верховній Раді фактично дуже широкі повноваження, які частково дублюють повноваження вже існуючі.

Ще одна пропозиція, якщо вже про це йшлося. Уповноважений Верховної Ради з прав людини має чіткий рядок в бюджеті. Коли в аргументації до законопроекту пропонується, що не потребує фінансових витрат, то це не зовсім так, знову ж таки просто для стенограми. Потрібно чесно говорити, що це буде потребувати додаткових коштів. І якщо у наступній ініціативі є описано, що ці кошти є в бюджеті Верховної Ради, в даній ініціативі цього немає, і ми не розуміємо, звідки будуть дані кошти йти. Тому ці неточності на перспективу було б дуже добре мінімізувати на етапі подачі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, дякую дуже, Ярославе.

Я тоді ставлю на голосування висновок за результатами антикорупційної експертизи законопроекту 1016, який зводиться до того, що в проекті акту не виявлено корупціогенних факторів і проект акту відповідає вимогам антикорупційного законодавства.

Хто – за, колеги?

_____. Одноголосно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто – проти? Утримався? Дякую дуже, колеги.

Далі тоді законопроект 1017. Так само внесений Президентом України від 29 серпня 2019 року. І законопроект передбачає дві, по суті, нові норми: можливість припинення дострокового повноваження народного депутата у разі пропуску ним більше... пропуску ним третини засідань Верховної...
Прошу?

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ой, колеги, я щиро перепрошую, вибачте, будь ласка. Законопроект 1017: можливість скорочення депутатського корпусу до 300 осіб і закріплення в Конституції України пропорційної виборчої системи.

Знову ж таки, колеги, проект рішення за результатами... проект висновку за результатами антикорупційної експертизи пропонує нам визначити, що в проекті акту корупціогенні фактори відсутні і проект відповідає вимогам антикорупційного законодавства.

Я розумію, що в цьому проекті акту можуть бути певні політичні, юридичні дискусії в царині конституційного права щодо доцільності – недоцільності певних норм. Я би хотіла звернути увагу на те, що ми говоримо про антикорупційне законодавство, якщо можна, тримати нашу дискусію в цьому ключі.

Які будуть думки щодо висновку на законопроект? Дякую.

Вікторія, будь ласка.

СЮМАР В.П. Дякую, пані голово.

Я не буду коментувати, хоча політично дуже складно пояснити, напевно, буде виборцям, чому після багатьох десятиліть розмов в країні про необхідність відкритої виборчої системи ми зберігаємо закриту пропорційну систему. Не буду так само говорити про те, чим керувався суб'єкт законодавчої ініціативи при визначенні 300 народних депутатів, оскільки є

різні розрахунки, на скільки громадян України має бути один представник. Але я вважаю неймовірно небезпечною ініціативу забрати із тексту Конституції про те, що конституційний склад Верховної Ради України обирається на основі загального рівного прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

Я не знаю, чим керувався суб'єкт законодавчої ініціативи при виключенні цієї норми, але я вважаю, що в цьому є в тому числі корупційні ризики, адже фактично це можна трактувати як спробу узурпації державної влади, якщо таємниця не буде збережена і якщо вибори не будуть рівними. Це недемократичний підхід абсолютно, це суперечить Європейській конвенції з прав людини. І я вважаю нашим зобов'язанням вказати на те, що це суперечить європейським підходам і нормам, вилучення цієї норми я вважаю неприпустимим.

Дякую.

_____. Дуже коротко до того, що сказала Вікторія.

Ви вбачаємо, що зазначена ініціатива містять корупційні ризики, тому що може призвести, фактично, до узурпації і концентрації влади в окремих груп, що, фактично, буде нівелювати право того ж народу, який був в попередньому законі зазначений як навіть право законодавчої ініціативи, можливості обирати і бути обраними. Тому я категорично підтримую Вікторію. І ми будемо голосувати проти зазначеної ініціативи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав і Галина потім.

ЮРЧИШИН Я.Р. Продовжуючи думку колег. Насправді, ми маємо згадування загального рівного прямого виборчого права шляхом таємного голосування в статтях 103 Конституції України, яка регламентує вибори Президента, 136 – Верховної Ради Автономної Республіки Крим і 141 – місцевих рад, тобто фактично ці всі органи будуть і далі вибиратися таємно.

А пропонуємо парламенту цю норму зняти, що є нелогічно цілком. Знову ж таки я би пропонував при висновку відсутності антикорупційних, тобто корупційних ризиків, таки це зазначити як рекомендацію.

І наступний момент про порційну систему. Пропорційна система закритого типу несе шалені корупційні ризики. Це є висновки Transparency International Україна і це ініціативи ЧЕСНО. Тому в даному випадку знову ж таки як рекомендація головному комітету додати пропорційній системі на базі відкритих регіональних списків. Тому що ми були свідками, коли при пропорційній системі, фактично, місця в списках куплялися. І в даному випадку потенційно це шалений корупційний ризик, на що варто зазначити, і в даному випадку це було би доцільно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галина, будь ласка. І потім – Олексій.

ЯНЧЕНКО Г.І. У мене є два питання до колег.

Перше питання до вас, Ірина Василівна. Ви можете, будь ласка, уточнити, в чому саме ви вбачаєте узурпацію влади? Тому що два основних... Ні, три основних зміни до цього законопроекту полягають в тому, що, по-перше, зменшення чисельності депутатів із 450 до 300, що в принципі, на нашу точку зору, є логічним. Важливо, щоб депутати... Робота парламенту має характеризуватися якісними, а не кількісними характеристиками. І ми знаємо про велику кількість депутатів, які після отримання свого мандату більше ніколи не з'являлися в парламенті. Тому чи є зменшення кількості депутатів узурпацією влади? На мою точку зору, тут є сумнівно. Тому я попросила би вас прокоментувати.

Друга зміна. Це те, що, власне, зазначається, що народні депутати повинні володіти державною мовою. Чи це є той пункт, який, на вашу точку зору, може сприяти узурпації влади?

І третє питання. Це є, власне, закріплення питання виборчої системи на пропорційну. Враховуючи, що на сьогоднішній день Виборчий кодекс, він ще не вступив в силу, він не підписаний Президентом, це питання можна дискутувати. Але знову ж таки питання, чи це, на вашу точку зору, є узурпацією влади? Саме такі аргументи ви приводили.

І друге питання до Анастасії. Можливо, ви зможете пояснити, в чому була логіка, власне, виключення оцього, цієї частини в першому абзаці – на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування? Можливо, в цьому є певна логіка? І тоді ми її зрозуміємо і зможемо прийняти те чи інше рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, я відповім, бо до мене було питання. Наскільки мені зрозуміло, ідеться про можливість в перспективі закласти електронні вибори. Відповідно я таким чином розумію цю норму.

Дякую дуже.

Але я згодна, що є питання, чому всі решта фактично видів виборів лишаються в рамках регулювання: загальне, рівне, пряме. Я думаю, що тут йдеться також про шляхом таємного голосування.

ФРІЗ І.В. Пані голово, я, з вашого дозволу, дам відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

ФРІЗ І.В. Відділимо грішне від праведного, да, тобто залишимо державну мову за дужками. Тому що у нас є окремий Закон про державну мову, який регулює всі ці питання. Тому внести цю норму для того, щоб просунути загалом цей закон, виглядає для мене достатньо сумнівною операцією.

Але окремо щодо зменшення кількості депутатів. Ви вперше народний депутат, так? Так. Я вдруге. І я можу сказати, що лише через дисциплінарну необхідність роботи депутатів брати і скорочувати депутатський корпус – це недолуга річ. Тому що насправді це при нормі закритих пропорційних списків і закритою пропорційною виборчою системою створює загальні корупційні ризики, тому що дає можливість узурпувати владу окремим групам, які через закриті пропорційні списки будуть мати можливість впливати на діяльність підконтрольних депутатів. Зараз мова не про вас.

Дякую.

СЮМАР В.П. ...про узурпацію влади. Я тут як стара жінка, яка дуже довго і багато пам'ятає вже, значить, того, що відбувалося в Україні останнім часом, оскільки працюю політичним журналістом з 97-го року. Хочу нагадати одну історію про провадження таємного серверу таким собі Андрієм Петровичем Ключевим, із спробою провадження. І от, коли ми говоримо про перехід на цифрові вибори, це, звичайно, дуже сучасна річ, але вона точно не повинна позбавляти виборців таємно... таємності, і навпаки має принцип таємності голосування зберігатися при введенні електронної системи, що, очевидно, до чого ми прийдемо. Тому я думаю, що вилучення цієї норми оце якраз і є. Тому що тоді якраз це було одним із видів і форматів спроби узурпації влади режимом Януковича. Давайте не забувати власну історію. Пам'ятати її і робити з неї висновки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, дуже Вікторія.

Колеги, перш ніж я надам Олексію слово, я просто звертаю увагу на те, що ми затвердили регламент засідання, година, і нам треба трохи динамічніше рухатися. Дякую дуже.

Олексій.

_____. Я б попросив колег виступати за піднятою рукою. А то якось так я підняв її і чекаю, поки всі перехоплюють слово. Ну це так, примітка на полях.

З приводу вилучення норми щодо форми голосування, я як експерт з цифрових технологій скажу, що вона не може бути пов'язана з введенням електронного голосування. І мені незрозуміла логіка вилучення цього пункту.

А щодо кількості депутатів і пропорційної системи, я думаю, що я розумію, як суб'єкт законодавчої ініціативи пояснює баланс цих двох норм. Справа в тому, що при зменшені кількості депутатів відповідно збільшується кількість виборців на той чи інший округ. І якби тут пропонувалась пропорційна система з відкритими списками чи рейтинговим голосуванням, іншими словами, то відповідно б на одну людину, яка б балотувалась по певному округу, приходилася би більша кількість виборців, відповідно, обсяги часу і фінансових витрат зростали б і, відповідно, це б збільшувало б корупційні ризики. Тому якраз ця норма збалансована про скорочення кількості депутатів, збалансована системою виборів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Ярослав, просив коротенько.

ЮРЧИШИН Я.Р. Вже як експерт з виборчих систем, так, відкриті регіональні списки не передбачають рейтингового голосування. Те, що в нас відбувається на місцевому рівні – це не є відкриті пропорційні списки. Тому в даному випадку по всьому решта погоджуюсь – 300 голосів, зважаючи на кількість зараз виборців, яких ми маємо, в принципі, виглядає логічно по нормам демократичного представництва.

Єдиний нюанс – логічніше було би вносити правки після перепису, який планується, наскільки було оголошено паном Прем'єром. Тому в даному випадку я б все-таки настоював на тому, щоби були зауваження по,

власне, потребі збереження прямого таємного голосування і друге – про внесення, власне, положень, які є зараз про відкриті регіональні списки, пропорційні списки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, з усією повагою я все-таки, перепрошую, не бачу, яким чином це стосується саме антикорупційного законодавства, тому моя пропозиція така – ми фіксуємо, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства і не містить корупційних ризиків, але в той же час ми даємо пропозиції зберегти формулювання "на основі загального рівного прямого виборчого права шляхом таємного голосування". Я нічого не пропустила із пропозицій?

Добре, колеги. Тоді в такому формулюванні ставлю на голосування проект висновку антикорупційної експертизи щодо законопроекту 1017, яким передбачити, що проект акту не містить корупціогенних факторів, відповідає вимогам антикорупційного законодавства і в той же час запропонувати головному комітету зберегти в тексті Конституції України в частині першій статті 76 формулювання щодо здійснення виборів народних депутатів України на основі загального рівного прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

Хто – за? Колеги, прошу визначатися.

_____ . "За" – одноголосно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, не одноголосно, тут багато людей утрималося. Точніше, поки не проголосували.

_____ . Сім, вісім, дев'ять, десять, одинадцять, дванадцять...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Колеги, хто – проти?

_____ . 15.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Утрималися? І троє колег утрималися.

_____ . Утрималися три?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, да.

Дякую дуже, колеги. Тоді, власне, рішення ухвалено.

Рухаємося далі, з вашого дозволу. Законопроект 1027 у нас наступний. 1027 внесений Президентом України від 29 серпня 19-го року. Зводиться до можливості дострокового припинення повноважень народного депутата в разі пропуску ним третини пленарних засідань або, відповідно, засідань комітету Верховної Ради, членом якого він є, протягом однієї сесії... однієї чергової сесії. Дякую дуже, Ярославе.

Проект висновку, який вам розданий, пропонує нам таке формулювання: "В проекті акту не виявлено корупціогенних факторів. Проект акту відповідає вимогам антикорупційного законодавства". В той же час ми можемо запропонувати головному комітету уточнити наступне: передбачити, що дострокове припинення повноважень народного депутата за зазначених тут обставин відбувається в разі пропуску третини і більше пленарних засідань Верховної Ради, оскільки практика правозастосування, яка в країні, на жаль, склалася, дає можливість часто сперечатися, чи, якщо народний депутат пропустив всі засідання, то це означає, що він означає третину і його повноваження мають бути припинені.

Якісь думки з цього приводу, колеги? Да, Вікторія.

СЮМАР В.П. Я все-таки починала цю, власне кажучи, аналізувати цей законопроект. Я не буду говорити про пропуски, очевидно, там воля більшості, цю проблему треба вирішувати. Я хочу звернути вашу увагу на

норму про порушення вимог щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, відсутності народного депутата без поважних причин. Вона виглядає ніби нормально, але тут немає оцього винятку про творчу діяльність і, як на мене, це загрожує серйозним ризиком і серйозно обмежує народного депутата в його правах. Оскільки серед зобов'язань навіть народного депутата є інформування, зокрема, про його роботу перед виборцями. Це можна робити шляхом написання, зокрема, статей в засоби масової інформації, це є прямі функції народного депутата. І я мала дуже неприємну історію із НАЗК, які записали мені мою статтю у "Дзеркало тижня", яка прямо стосувалася роботи комітету, як отримання якихось не трудових доходів, хоча я навіть не отримувала гонорар за це. Знову ж таки практика застосування тут є достатньо ризикованою.

Тому, колеги, я вважаю, що без цієї поправки це несе дуже серйозні ризики. Тому що тут мова не тільки про бізнес іде. Якщо людина книжку пише, і ми маємо право їй заборонити? Якщо вона займається викладацькою діяльністю або лекцію десь прочитала, це що, може стати підставою позбавлення депутатом мандату? Давайте тоді визначимо, що депутат – це просто кнопкодавець, задача якого тиснути зелену кнопку. Тоді це буде логічніше написати це прямо в нормах Конституції, якщо ми приймаємо такий підхід. Депутат це не є підставка під кнопку, депутат, він представляє інтереси своїх виборців, і в цьому, очевидно, задача. Тому в такому форматі, я вважаю, що це дуже серйозна ризикована історія.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дозвольте, Вікторія, я уточню. Наскільки я пам'ятаю, вимоги по сумісництву, вони якраз включають можливість для народного депутата займатися в тому числі творчою, науковою, викладацькою і, якщо я не помиляюся, навіть медичною, точно не пам'ятаю формулювання, діяльністю.

СЮМАР В.П. Тоді буде суперечність з Конституцією, ви розумієте. Конституція має вищий цей, тому тут щодо несумісності, вчитайтесь уважно. У разі порушення вимог щодо несумісності депутата з іншими видами діяльності, все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так відсилка якраз, я перепрошую, відсилка якраз на інші види діяльності, і Закон про статус народного депутата визначає, що це за інші види діяльності.

СЮМАР В.П. Так нема відсилки, він просто пише щодо несумісності з іншими видами діяльності, з усіма.

ГОЛОВУЮЧИЙ. З іншими видами діяльності.

СЮМАР В.П. Читайте уважно цю норму, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, колеги, я зрозуміла.

Тоді пропозиція може бути така, наша пропозиція може бути наступного характеру. Ми визнаємо, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства, не містить корупційних ризиків. В той же час для уникнення різночитань і забезпечення відповідно чіткості норми ми маємо в нормі чітко передбачити, що саме: ...сумісництво з іншими видами діяльності, визначеними законом. Да?

СЮМАР В.П. Так. Закон теж можна помінати, Конституція, в будь-якому випадку помінати Конституцію важко. Тому я би, чесно кажучи, записала це "окрім творчих видів діяльності", а так як це є норма, просто продублювала...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді просто стане питання з творчими все врегульовано, а з науковою, а з викладацькою...

СЮМАР В.П. А там є визначення з закону перенести просто цей... Тому що, якщо ми вже взяли цю норму і вписали в Конституції, то це, очевидно, треба уточнювати і приводити у відповідність. Бо поміняти закон дуже легко, і тоді, повірте мені, у народних депутатів не залишиться взагалі жодних прав. Ну, вибачте, це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я розумію. Добре.

Колеги, у нас є прохання про виступ від представників громадських організацій, експертів.

Тетяна Хутор, якщо можна, в рамках двох хвилин.

ХУТОР Т. Доброго дня! Я справлюся швидше.

Справа в тому, що сама стаття про несумісність, це стаття 78 Конституції, вона передбачає в частині першій усі види діяльності, які є винятками. В другій частині вона відсилає до іншого профільного закону, тобто до Закону України "Про статус народного депутата", який ще більше розширює це поняття, саме там він додає медичну практику. І водночас третій закон, який це регулює, це "Про запобігання корупції", він і ще більше розширює ці види діяльності. Тому дана стаття, в яку вносяться зміни, вона не потребує цього уточнення. Тому вже 78 стаття Конституції це врегулювала.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

Прошу.

_____ . От тут сказано: в разі припинення громадянства України або виїзду. А якщо, скажімо, не припиняючи громадянства України, а набув ще одне громадянство. У нас такі приклади є. Або друге, або третє... Да. Як, може тут треба додати про те, що і припинення або набуття іншого громадянства.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

Олексій.

_____ . Повертаючись до пункту про види діяльності, просто додав таке формулювання, рекомендацію внести таке формулювання: "з видами діяльності, не передбаченими Конституцією та законами України".

СЮМАР В.П. *(Не чути)*

_____ . Ну, тоді це відсилка на норму іншу Конституції і закону, і все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Колеги, у нас надійшли такі пропозиції щодо цього висновку. В рамках загального висновку відповідає вимогам антикорупційного законодавства і не містить корупціогенних ризиків... корупційних ризиків, перепрошую, зробити пропозицію головному комітету.

Перше. Передбачити можливість відповідно припинення повноважень народного депутата в разі набуття ним громадянства іншої держави без втрати громадянства України.

І друге. Я перепрошую, Олексію, будь ласка, ще раз норму сформулюй.

_____ . У разі порушення вимог щодо несумісності депутатського мандату з видами діяльності, не передбаченими Конституцією і законами України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В разі несумісництва з видами, не передбаченими...

ЮРЧИШИН Я.Р. Може зробити тут просто відсилку до відповідної статті Конституції, і це зніме будь-які питання.

СЮМАР В.П. *(Не чути)*

ЮРЧИШИН Я.Р. Можна мені одне питання на уточнення для того, щоб, фактично, мати можливість голосувати.

Ми цілком підтримуємо, власне, ініціативу сприяння ефективності роботи депутатів. В мене єдине питання, що... Передбачається, що достроково припиняються за рішенням Верховного Суду. В даному Верховний Суд виступає судом і першої, і апеляційної, і касаційної інстанції водночас. Тобто по, ну, тобто це пункт 9, тобто правка є, членом якого... Ну, тобто, там, пропуск, пропуск... "Протягом однієї чергової сесії його повноваження припиняються достроково за рішенням Верховного Суду".

В даному випадку, якщо я правильно розумію, оскільки тут нечітко виписано, ми взагалі позбавляємо народного депутата будь-якої можливості оскарження даного рішення. Тобто це рішення приймається один раз, оскільки в нас Верховний Суд це є суд касаційної інстанції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую дуже, Ярославе.

ЮРЧИШИН Я.Р. Я би просто просив уточнити цей пункт, бо, ну, якби я би хотів зрозуміти, як буде це відбуватися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

Тоді пропозиція, якщо я правильно її зрозуміла, може звучати наступним чином: уточнити в відповідному пункті про рішення Верховного Суду як суду якої інстанції йдеться. Правильно розумію?

Добре. Колеги, тоді ставлю на голосування висновок за результатами антикорупційної експертизи щодо законопроекту 1027 з наступним змістом: перше – ми фіксуємо, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства і не містить корупційних ризиків; друге – ми даємо наші рекомендації.

Перша рекомендація. Це передбачити, що дострокове припинення повноважень народного депутата відбувається в разі пропуску ним в межах запропонованої конструкції третини або більше пленарних засідань Верховної Ради.

Друга пропозиція. Ми фіксуємо можливість... Ми пропонуємо зафіксувати можливість дострокового припинення повноважень народного депутата у разі набуття ним громадянства іншої держави без втрати громадянства України.

Третє. Ми робимо в нормах про несумісництво відсилочну норму на 73 статтю Конституції.

І ми уточнюємо рішення Верховного Суду як суду якої інстанції потрібне для того, щоби відповідно говорити про припинення повноважень народного депутата. Я правильно підсумувала наші пропозиції?

Добре, колеги, тоді в тому варіанті, який щойно озвучила для вашого волевиявлення проект рішення комітету, хто – за?

_____ . Так, зараз без помилок.

Одноголосно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні. Що ж таке? Вікторія, перепрошуємо.

Колеги, хто – проти? І хто – утримався? Вікторія Сюмар. Дякую дуже.

Добре, колеги, тоді по цьому законопроекту рішення наше прийняте.

І останній законопроект на сьогодні – законопроект 1028, поданий Президентом України від 29 серпня 2019 року.

Проект висновку за результатами антикорупційної експертизи. В проекті акту не виявлено корупціогенних факторів, перепрошую, проект акту відповідає вимогам антикорупційного законодавства. А сам законопроект зводиться до права Верховної Ради України в межах можливостей Державного бюджету України створювати консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Я хочу підкреслити одразу, що ідеться про право Верховної Ради, тобто не Голови Верховної Ради, не посадової особи Верховної Ради, а за колегіальним рішенням відповідно парламенту створювати такі дорадчі органи. Відповідно це колегіальне рішення може також, точніше, не може, а має, я так розумію, встановлювати порядок створення таких органів, їх функції, порядок призначення їх членів і так далі.

Які думки є з приводу цього законопроекту? Галина.

ЯНЧЕНКО Г.І. На мою точку зору, тут не просто немає корупційних ризиків, навпаки ми усуваємо ряд інших корупційних ризиків. Тому прохання підтримати і ставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Ярослав.

ЮРЧИШИН Я.Р. Я мушу зазначити, що інститут законодавчих ідей все-таки вбачає певний ризик в тому, що не виписана процедура. Але моя позиція: я поділяю в тому, що, напевне, ризики тут мінімальні навіть, якщо вони є. Скоріше їх немає, бо тут чітко виписано, що це повноваження Верховної Ради, тобто це колегіальний орган, потрібно 226 голосів для того,

щоб такий... ну така річ була проведена, тому теж підтримую і пропоную голосувати "за".

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Колеги, тоді я ставлю на голосування проект висновку за результатами антикорупційної експертизи щодо законопроекту 1029, який зводиться до того, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства і не містить корупційних ризиків.

Хто – за, колеги? (*Шум у залі*) Ой, 1028, перепрошую. Колеги, хто – проти? Хто утримався?

Добре, колеги, дякую дуже. На цьому ми, власне, вичерпали порядок денний і вклалися майже в годину, так як і планували. Я щиро дякую всім за конструктивну роботу.

Я нагадую, що наше наступне засідання з організаційних питань об 11-й годині в середу, це 4 вересня. І, власне, якщо більше немає ніяких ремарок...

Юрій Юрійович.

СОРОЧИК Ю.Ю. Шановні колеги, я єдине оголошення, це по робочих моментах щодо робочого місця, кабінетів і комп'ютерів.

Щодо кабінетів. Як тільки буду розпорядження Голови Верховної Ради, закріплення за комітетом кабінетів, зразу ж... Попередньо ми можемо показати, хто, де, що може претендувати, але розумієте, в чому небезпека: поки у нас не буде за комітетом закріплено (це ще багато залежить і від пані Галини нашої), тоді ми не можемо офіційно подавати, закріпляти за народним депутатом.

Що стосується комп'ютерів. Всі народні депутати будуть мати постійний стаціонарний комп'ютер і додатково ноутбуки. Це так, щоб ви знали, дві одиниці.

СЮМАР В.П. Одне малесеньке зауваження.

По-перше, дякую, колеги, всім за конструктив. Сподіваюся, що у нас все-таки буде можливість десь кавоварки поставити, хоча я вже знайшла, де тут кава,

І прошу все-таки як початок засідання, так і кінець оголошувати закритим, оскільки мала судову практику з цього приводу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

СЮМАР В.П. І такі речі, повірте мені, є достатньо важливими, хоча нам здаються неважливими.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, дякую дуже. Дякую дуже, Вікторія.

Ще одне.

_____. Шановні колеги, для історії я пропоную зробити колективне фото нашого комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я щиро перепошую, я пропоную зробити колективне фото на наступному засіданні, бо нам треба разом із секретаріатом зараз оперативно врахувати всі ті пропозиції до висновків, які ми дали, і передавати далі комітетам наші висновки.

Добре, колеги, на цьому засідання наше закрите. Щиро всім дякую.